

Széllel szemben

A választási harcban elsöprő győzelmet hozó rezsipolitika folytatásaként további lakossági, sőt a vállalati szférára is bejelentett intézkedés várható. Deklarált szándék, hogy Európában nálunk legyenek a legalacsonyabbak az energiaárak, amelyek versenyképességünk jövőbeni javításának legfőbb letéteményesei is. Való igaz, hogy az energiaköltségek minimalizálása, mind a versenyképesség javítása, mind a lakossági terhek mérséklése szempontjából kívánatos. Az energiaárak és -költségek jó szándékú csökkentése, azonban szigorú, a hazai politika által csak szerény mértékben befolyásolható. Részben a kőkemény nemzetközi adottságok, részben a hazai export versenyképességének ugyancsak nehezen javítható feltételei miatt. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a természeti erőforrások, benne az energiahordozók bősége vagy szűkössége fontos növekedési tényező, de egyre inkább nem perdöntő az egyes országok fejlődését illetően. Az USA számára tartós és nem csekély előnyt kínál a természeti erőforrások bősége, de Japán látványos gazdasági felfutását az elmúlt évszázadban, nem igazán gátolta a természeti erőforrások szűkössége. Kétségtelen, az EU és Japán háromszor-négyszer magasabb jelenlegi gázárai súlyos versenyképességi hátrányt jelentenek az USA-val szemben, de csak a rendkívül energiaigényes iparágak és tevékenységek vonatkozásában. A nagyon szerény energiaigényű high-tech iparágakban és a szolgáltatások jelentős részében a versenyképesség biztosan nem az energiaköltségek jelentős különbözőségével kapcsolatos.

Az energiaárak és -költségek nemzetgazdasági szerepének reális megítélésénél figyelembe kell venni a teljes költségeken belüli arányt. Globális kitekintésben, a nemzetközi adatok szerint, 1 dollár ipari kibocsátáshoz szükséges energia 7 centre tehető, igaz országonként és iparáganként többszörös eltérések lehetnek. Nem vitatható, hogy a meghatározó nemzetgazdasági ágazatok között az ipar a messze leginkább energiaigényes tevékenység. A fejlett országokban az ipar részaránya a GDP előállításában 30%-ra tehető, így aligha tévedhetünk, ha a gazdaság egészében az 1 dollár kibocsátáshoz tartozó energiaköltséget 3-4%-ra becsüljük. A KSH által 2010-re közreadott ÁKM adatai szerint, a magyar gazdaság végső felhasználásában az energiaköltség 4-5%-ra adódik. Figyelembe véve, hogy a teljes energiaigényünk közel kétharmada import, továbbá, hogy a forint vásárlóerőn számított értékéhez képest durván leértékelt, a magyar energiaköltség aránya nem igazán tér el a nemzetközi átlagtól.

A nemzetközi és a hazai adatok azt igazolják, hogy az egységnyi nemzetgazdasági kibocsátás energiaköltsége nem haladja meg az 5%-ot. Igen jelentősen kellene tehát csökkenteni az energiaköltségeket ahhoz, hogy a magyar gazdaság versenyképessége érzékelhetően javuljon. Sőt, kissé eltúlozva, ha egyáltalán nem lenne energiaköltség a magyar gazdaság számára, versenyképessége akkor is kedvezőtlen maradna. Piacgazdaságot és nem árdiktatúrát feltételezve, nem szabad eltekintenuünk attól, hogy az energia szektor költségeinek csökkentése a szektor sajátosságaiból fakadóan, például hosszú élettartam, a legdrágább befektetés. Ebből adódóan, normális gazdaságokban a piaci erők inkább az energia-felhasználást mérséklő innovációt és a termékekben és szolgáltatásokban megtestesülő hozzáadott érték szisztematikus növelését preferálja.

Amennyiben elfogadjuk a statisztikákból adódó valós energiaköltségekre vonatkozó adatokat, arányokat, akkor bizton állítható, hogy makrogazdasági szinten az EU és a hazai gazdaság versenyképességi gondjai nem elsősorban a magas energiaárakkal és költségekkel magyarázhatóak. Ebből az is következik, bár energiaracionalizálás a versenyképesség javítása, de különösen a környezet védelme szempontjából aligha mellőzhető, de arra számítani, hogy az energiaárak önkényes csökkentése megoldhatja az EU vagy Magyarország versenyképességi gondjait több mint illúzió. Nem vitatható, hogy az energia szektor nemzetgazdasági jelentősége, szerepe kissé túlmutat a szűkebben-tágabban értelmezett gazdasági megfontolásokon, de misztifikálása, gazdasági összefüggéseiből kiragadva és politikai szintre emelve, nem csak értelmetlen és hibás gazdaságpolitikai megközelítés, hanem súlyos jövőbeni buktatókat rejt. A hazai energia kérdés megoldásának kulcsa ugyanis, a forrásoldali racionalizáláson túl, alapvetően és meghatározóan a felhasználás hatékonyságának, szűkebben pedig az export hatékonyságának drasztikus növelésében van.

Dr. Hegedűs Miklós

(Megjelent a Világgazdaság 2014. július 2-i számában.)